

הלבנות אבל פרק יד

א. מצות עשה שלדבריהם לבקר חולים, ולנחם אבלים, ולהוציא המת, ולהכניס הפלה, וללוות האורחים, ולעסק בכל צרכי הקבורה, לשאת על הכתף, ולילך לפניו, ולספד, ולחפור, ולקבר; וכן לשמח החתן והפלה, ולסעדם בכל צרכיהם. ואלו הן גמילות חסדים שבגופו, שאין להם שעור.

ב. אף על פי שכל מצוות אלו מדבריהם, הרי הן בכלל "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא יט, יח). כל הדברים שאתה רוצה שיעשו אותם לך אחרים, עשה אותן אתה לאחיה בתורה ובמצוות.

ג. שכר הלווי מרבה מן הכל; והוא החק שחקקו אברהם אבינו ודרך החסד שנהג בה מאכיל עוברי דרכים, ומשקה אותן, ומלווה אותן. וגדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכינה, שנאמר "וירא, והנה שלשה אנשים..." (בראשית יח, ב). ולוויים, יותר מהכנסתן; אמרו חכמים כל שאינו מלווה, כאלו שופך דמים.

ד. כופין ללויה, כדרך שפופין לצדקה. ובית דין היו מתקנין שלוחין ללוות אדם העובר ממקום למקום; ואם נתעצלו בדבר זה, מעלה עליהם הכתוב כאלו שפכו דמים. אפלו המלווה את חברו ארבע אמות בעיר, יש לו שכר מרבה.

ה. וכמה הוא שעור הלויה שחייב אדם בה: הרב לתלמיד, עד עבורה שלעיר; והאיש לחברו, עד תחום השבת. והתלמיד לרב, עד פרסה; ואם היה רבו מבהק, עד שלוש פרסאות.

ו. בקור חולים מצוה על הכל אפלו גדול, מבקר את הקטן. ומבקרין פעמים הרבה ביום; וכל המוסיף, משבח ובלבד, שלא יטריח. וכל המבקר את החולה, כאלו נטל חלק מחליו, והקל מעליו; וכל שאינו מבקר, כאלו שופך דמים.

ז. אין מבקרין את החולה, אלא מיום שלישי והלאה; ואם קפץ עליו החלי, והכביד מבקרין אותו מיד. ואין מבקרין לא בשלוש שעות ראשונות ביום, ולא בשלוש אחרונות, מפני שהן מתעסקין בצרכי החולה. ואין מבקרין לא חולי מעים, ולא חולי העין, ולא מחושי הראש מפני שהבקור קשה להן.

ח. הנכנס לבקר את החולה לא ישב לא על גבי מטה, ולא על גבי ספסל, ולא על גבי כסא, ולא על גבי מקום גבוה, ולא למעלה ממראשותיו; אלא מתעטף, ויושב למטה ממראשותיו, ומבקש עליו רחמים, ויוצא.

ט. יראה לי שנחמת אבלים קודמת לבקור חולים, שנחום אבלים גמילות חסד עם החיים ועם המתים. מי שהיה לפניו מת וכלה מניח את הפלה, ומתעסק עם המת; וכן הוא אומר "לב חכמים בבית אבל" (קוהלת ז, ד). מת וכלה שנפגעו זה בזה בדרך, מעבירין את המת מלפני הפלה; והכל עוברין מלפני המלך.

י. מבטלין תלמוד תורה להוצאת המת, ולהכנסת הפלה. במה דברים אמורים, בשאין לו כל צרכו; אבל יש לו כל צרכו, אין מבטלין. והכל שאין מתעסקין בתלמוד תורה, חייבין להתעסק עמו. מת אחד בעיר כל בני העיר אסורין בעשית מלאכה, עד שיקברוהו; ואם יש לו מי שיתעסק בצרכיו, מתרין.

יא. תלמיד חכמים שמת אפלו היו עמו עד ששים רבוא, מבטלין תלמוד תורה להוצאתו; היו ששים רבוא, אין מבטלין. ואם היה מלמד לאחרים אין לו שעור, אלא מבטלין הכל להוצאתו. יב. קוברין מתי גויים, ומנחמין אבליהם, ומבקרין חוליהם מפני דרכי שלום.

יג. בתי הקברות, אסורין בהנניה. פיצד: אין אוכלין בהן, ואין שותין בהן, ואין עושין בהן מלאכה, ולא קורין בהן, ולא שונין בהן. כללו שלדבר אין נאותין בהן, ולא נוהגין בהן קלות ראש.

יד. לא ילך אדם בתוך ארבע אמות שלקבר, ותפלין בראשו, וספר תורה בזרועו; ולא יתפלל שם. וברחוק ארבע אמות, מתר. המוליך עצמות ממקום למקום לא יתנם בדסקיה, ולא יניחם על גבי החמור וירכב עליהם: מפני שנוהג בהן מנהג בזיון. ואם היה מתירא מפני הגנבים, או מפני הלסטים מתר.

טו. אין מפנין את המת מקבר לקבר, אפלו מבזוי למכבד; ואם היה בתוך שדהו מפניהו, אפלו ממכבד לבזוי. ואין קוברין מת על גבי מת, ולא שני מתים כאחד בזיון הוא. וקטן היוצא עם אמו, נקבר עמה.

טז. עפר הקבר אינו אסור בהנניה, שאין קרקע עולם נאסרת; אבל קבר הבנין, אסור בהנניה. הבונה קבר למת לא נאסר, עד שיכנס בו המת; אפלו הטיל בו נפל, נאסר בהנניה.

יז. נפש שנעשה לשם חי, ורמה בו המת, והוסיף בו דומם אחר לשם המת אף על פי שפנה המת, הכל אסור בהנניה; ואם הכיר את התוספת חולץ אותה, והשאר מתר. נעשה לשם המת כיון שהטל בו המת נאסר, אף על פי שפנהו.

יח. הבונה קבר לאביו, והלך וקברו בקבר אחר הרי זה לא יקבר בו מת אחר עולמית; והקבר הזה אסור בהנניה, מפני כבוד אביו.

יט. המת אסור בהנניה כלו, חוץ משערו שהוא מתר בהנניה, מפני שאינו גופו. וכן ארונו, וכל תכריכיו אסורין בהנניה. אבל כלים המוכנים לתכריך, לא נאסרו בהנניה; אפלו ארג בגד למת לא נאסר עד שיגיע במטה הנקברת עמו, שאין ההזמנה אוסרת.

כ. כל הכלים שזורקין על המת על המטה הנקברת עמו אסורין בהנניה, שלא יתחלפו בתכריכין. היו אביו ואמו מזרקין כלים בחמתן על המת, מצוה על אחרים להצילן; ואם הגיעו למטה הנקברת, אין מצילין אותן.

כא. מלמדין את האדם שלא יהיה חבלן, ולא יפסיד את הכלים וישליכם לחבלה. מוטב לתן אותן לעניים, ואל ישליכם לרמה ותולעה. וכל המרבה כלים על המת, עובר משום בל תשחית.

כב. מלך שמת עוקרין סוס שהיה רוכב עליו, ועגלה שהיתה מושכת בקרון שהיה יושב בו: מנשר פרסותיה מן הארפכה ולמטה, מקום שאין עושה אותה טרפה. ומושיבין ישיבה על קברו שבעת ימים שנאמר "וכבוד עשו לו במותו" (דברי הימים ב לב, ג), זה שהושיבו ישיבה על קברו. ונשיא שמת, אין מבטלין ישיבתו יתר על שלושים יום.

כג. מלך או נשיא שמת יש להן לשרף מטתו, וכל פלי תשמישו;

וַאֲיֵין בְּזֶה דְּרָכֵי הָאֻמּוֹרִי, וְלֹא מִשּׁוֹם הִשְׁחָתָה: שְׁנֵאמַר "בְּשָׁלוֹם
תָּמוּת, וּבְמִשְׁרָפוֹת אֲבוֹתֶיךָ הַמְּלָכִים . . . יִשְׂרָפוּ-לָךְ" (ראה ירמיהו
לד,ה).